

Ситуація 1: Фізична особа-підприємець (далі – ФОП) припинив підприємницьку діяльність у серпні 2026 року. Наймані працівники ФОП були звільнені у серпні 2026 року до дати державної реєстрації припинення підприємницької діяльності.

Питання: У який строк ФОП має подати останню об'єднану звітність?

Відповідь: Згідно з пунктом 51.1 статті 51, підпункту «б» пункту 176.2 статті 176 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) фізичні особи – підприємці та особи, які провадять незалежну професійну діяльність, як податкові агенти, платники єдиного внеску зобов'язані подавати до контролюючих органів у строки, встановлені ПКУ для податкового кварталу, податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (далі – Розрахунок) з розбивкою по місяцях звітного кварталу.

Такий Розрахунок подається лише у разі нарахування сум зазначених доходів платнику податку – фізичній особі податковим агентом, платником єдиного внеску протягом звітного періоду.

Форма Розрахунку та Порядок заповнення та подання податковими агентами Розрахунку (далі – Порядок) затверджені наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4.

Відповідно до пункту 4 розділу I Порядку подання платником Розрахунку за період, у якому проводилась процедура припинення, здійснюється до завершення таких процедур (державної реєстрації припинення юридичної особи та/або державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця).

Згідно з пунктом 3 розділу I Порядку дія Порядку поширюється, в тому числі, на платників єдиного внеску, визначених підпунктом 1 та 16-18 частини першої статті 4 Закону України від 08 липня 2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», зі змінами.

Ситуація 2: ТОВ безоплатно передає благодійній організації товари як благодійну допомогу та застосовує звільнення від оподаткування ПДВ відповідно до підпункту 197.1.15 пункту 197.1 статті 197 ПКУ.

Питання: Яку ціну постачання товару необхідно зазначати у графі 7 податкової накладної, складеної на операцію з безоплатної передачі товарів?

Уточнення 1: Чи допускається зазначення у графі 7 ціни 0 грн?

Уточнення 2: Якщо у графі 7 такої податкової накладної зазначається ціна, чи підлягає операція відображенню у таблиці 2 додатка Д4 та у рядках 5 і 5.1 податкової декларації з ПДВ?

Відповідь: У разі здійснення операцій з постачання товарів / послуг, звільнених від оподаткування ПДВ (у тому числі відповідно до підпункту 197.1.15 пункту 197.1 статті 197 ПКУ), платник податку на дату

виникнення податкових зобов'язань має скласти та зареєструвати в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН) відповідну податкову накладну.

Дані, зазначені у податковій накладній, яка складається при здійсненні операції з постачання товарів / послуг, мають відповідати первинним (бухгалтерським) документам, складеним за такою операцією.

У податковій накладній, складеній за операціями з постачання товарів / послуг, звільнених від оподаткування ПДВ (у тому числі відповідно до підпункту 197.1.15 пункту 197.1 статті 197 ПКУ) зазначається, зокрема:

у графі «Складена на операції, звільнені від оподаткування» верхньої лівої частини – «Без ПДВ»;

у графі 7 розділу Б – ціна постачання одиниці товару / послуги (у разі безоплатного постачання товарів / послуг зазначається «0»);

у графі 8 розділу Б – код ставки «903»;

у графі 9 розділу Б – код відповідної пільги з ПДВ згідно з Довідниками податкових пільг (у разі здійснення операцій, визначених підпунктом 197.1.15 пункту 197.1 статті 197 ПКУ, зазначається код пільги «14060424»);

рядки II–X розділу А не заповнюються.

Отже, у податковій накладній, що складається за операціями з безоплатного постачання товарів, звільнених від оподаткування ПДВ згідно з підпунктом 197.1.15 пункту 197.1 статті 197 ПКУ, у графі 7 розділу Б зазначається «0».

Ситуація 3: ТОВ одночасно здійснює оподатковувані та неоподатковувані ПДВ операції. За придбаними товарами/послугами, які частково використовуються в оподатковуваних та неоподатковуваних операціях, ТОВ нараховує податкові зобов'язання відповідно до статті 199 ПКУ.

У липні 2026 року за придбаними товарно-матеріальними цінностями, призначеними для одночасного використання в оподатковуваних та неоподатковуваних операціях, ТОВ нараховало податкові зобов'язання відповідно до статті 199 ПКУ та склало зведену податкову накладну з типом «2». У серпні 2026 року зазначені ТМЦ були в повному обсязі реалізовані в операції, що оподатковується ПДВ за ставкою 20 відсотків.

Питання: Чи має право платник ПДВ у зазначеній ситуації зменшити податкові зобов'язання, нараховані відповідно до статті 199 ПКУ, у зв'язку з тим, що відповідні ТМЦ фактично були повністю використані в оподатковуваній операції?

Уточнення: Якщо таке коригування допускається, у якому порядку воно здійснюється: чи має платник скласти у серпні 2026 року розрахунок коригування на зменшення до зведеної податкової накладної, складеної за липень 2026 року, та чи може для такого коригування застосовуватися код причини коригування «202»?

Відповідь: Порядок формування податкового кредиту у разі, якщо придбані товари / послуги використовуються одночасно в оподатковуваних та неоподатковуваних операціях, встановлено статтею 199 ПКУ.

Зокрема, якщо придбані та/або виготовлені товари / послуги, необоротні активи частково використовуються в оподатковуваних операціях, а частково – ні, платник податку зобов'язаний нарахувати податкові зобов'язання, виходячи з бази оподаткування, визначеної відповідно до пункту 189.1 статті 189 ПКУ, та скласти не пізніше останнього дня звітного (податкового) періоду і зареєструвати зведену податкову накладну в Єдиному реєстрі податкових накладних, на загальну суму частки сплаченого (нарахованого) податку під час їх придбання або виготовлення, яка відповідає частці використання таких товарів / послуг, необоротних активів в неоподатковуваних операціях (пункт 199.1 статті 199 ПКУ).

Частка використання товарів / послуг, необоротних активів в оподатковуваних операціях визначається у відсотках, як відношення обсягів з постачання оподатковуваних операцій (без урахування сум податку) за попередній календарний рік до сукупних обсягів постачання оподатковуваних та неоподатковуваних операцій (без урахування сум податку) за цей же попередній календарний рік. Визначена у процентах величина застосовується протягом поточного календарного року (пункт 199.2 статті 199 ПКУ).

Платник податку за підсумками календарного року здійснює перерахунок частки використання товарів / послуг та необоротних активів в оподатковуваних операціях, виходячи з фактичних обсягів проведених протягом року оподатковуваних та неоподатковуваних операцій (пункт 199.4 статті 199 ПКУ).

Частка використання товарів / послуг, необоротних активів в оподатковуваних операціях, визначена з урахуванням норм пунктів 199.2 – 199.4 статті 199 ПКУ, застосовується для проведення коригування сум податкових зобов'язань, зазначених у пункті 199.1 статті 199 ПКУ. Результати перерахунку сум податкових зобов'язань відображаються у податковій декларації за останній податковий період року (пункт 199.5 статті 199 ПКУ).

Отже, у разі якщо товари, які були придбані для використання частково в оподатковуваних, а частково в неоподатковуваних операціях і по яких було визначено податкові зобов'язання відповідно до пункту 199.1 статті 199 ПКУ та складено і зареєстровано в ЄРПН відповідну зведену податкову накладну, в подальшому починають використовуватися повністю в оподатковуваних операціях платника податку у межах господарської діяльності, то платник податку може на дату початку використання товарів повністю в оподатковуваних ПДВ операціях скласти розрахунок коригування до такої зведеної податкової накладної, в рядку 2.1 табличної частини якого зазначити код причини коригування «202».

Ситуація 4: Приватне підприємство, зареєстроване платником ПДВ, перебуває у процесі реорганізації шляхом перетворення у товариство з обмеженою відповідальністю зі зміною організаційно-правової форми.

Питання 1: Які дії щодо реєстрації платником ПДВ та виконання податкових обов'язків з ПДВ має здійснити приватне підприємство у зв'язку з його реорганізацією шляхом перетворення у ТОВ?

Відповідь: Відповідно до статей 64 – 66 глави 6 розділу II ПКУ облік платників, внесення змін до облікових даних платників податків юридичних осіб у контролюючих органах здійснюється на підставі відомостей, отриманих з Єдиного державного реєстру у порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром та інформаційними системами контролюючих органів.

Порядок реєстрації, перереєстрації, анулювання реєстрації платників ПДВ регламентовано статтями 180 – 184 ПКУ та розділами III – V Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 14.11.2014 № 1130, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 17.11.2014 за № 1456/26233. (далі – Положення № 1130).

Особі, яка реєструється як платник ПДВ, присвоюється індивідуальний податковий номер, який використовується для сплати податку. Індивідуальний податковий номер є єдиним для всього інформаційного простору України і зберігається за платником ПДВ до моменту анулювання реєстрації платника ПДВ.

Згідно з пунктом 183.15 статті 183 ПКУ у разі перетворення юридичної особи – платника податку або зміни даних про платника податку, які стосуються податкового номера та/або найменування (прізвища, імені та по батькові) платника податку і не пов'язані з ліквідацією або реорганізацією платника податку, а також встановлення розбіжностей чи помилок у записах реєстру платників податку проводиться перереєстрація платника податку.

Перереєстрація платника податку здійснюється з дотриманням правил та у строки, визначені статтею 183 ПКУ для реєстрації платників податку, шляхом внесення відповідного запису до реєстру платників податку.

Порядок проведення процедур перереєстрації визначено розділом IV Положення № 1130, згідно з якими для перереєстрації платник ПДВ подає до контролюючого органу, в якому перебуває на обліку, додаткову реєстраційну заяву за формою №1-ПДВ з позначкою «Перереєстрація» протягом 10 робочих днів, що настають за днем, коли змінилися дані про платника податку або виникли інші підстави для перереєстрації. Заява подається засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги». Другий аркуш реєстраційної заяви платником ПДВ не заповнюється.

Формою реєстраційної заяви платника ПДВ (форма №1-ПДВ) (додаток 1 до Положення № 1130) передбачено заповнення підстав для перереєстрації, серед яких є «Перереєстрація у зв'язку із перетворенням».

Особа, утворена шляхом перетворення, підлягає перереєстрації платником ПДВ на підставі заяви за формою № 1-ПДВ з позначкою «Перереєстрація у зв'язку із перетворенням». У разі перереєстрації дата реєстрації платником ПДВ та індивідуальний податковий номер не змінюються, а датою перереєстрації є останній день строку у 3 робочих дні від дня отримання контролюючим органом заяви.

За бажанням та згідно із заявою платника ПДВ датою перереєстрації може бути встановлено день до закінчення строку у 3 робочих дні від дня отримання додаткової реєстраційної заяви з позначкою «Перереєстрація». При цьому дата реєстрації платником ПДВ не змінюється, а датою перереєстрації є бажана дата перереєстрації платником ПДВ.

Якщо особа, утворена шляхом перетворення, не подала у встановлений строк (протягом 10 робочих днів) заяви для перереєстрації, її реєстрація платником податку анулюється відповідно до статті 184 ПКУ (пункт 183.15 статті 183 ПКУ).

Питання 2: Чи підлягає анулюванню реєстрація приватного підприємства як платника ПДВ у зв'язку з його припиненням у результаті перетворення?

Відповідь: Порядок реєстрації, перереєстрації, анулювання реєстрації платників ПДВ регулюється статтями 180 – 184 ПКУ та регламентується розділами III – V Положення № 1130.

Особі, яка реєструється як платник ПДВ, присвоюється ІПН, який використовується для сплати податку. ІПН є єдиним для всього інформаційного простору України і зберігається за платником ПДВ до моменту анулювання реєстрації платника ПДВ.

Згідно з пунктом 183.15 статті 183 ПКУ у разі перетворення юридичної особи – платника податку або зміни даних про платника податку, які стосуються податкового номера та/або найменування (прізвища, імені та по батькові) платника податку і не пов'язані з ліквідацією або реорганізацією платника податку, а також встановлення розбіжностей чи помилок у записах реєстру платників податку проводиться перереєстрація платника податку.

Перереєстрація платника податку здійснюється з дотриманням правил та у строки, визначені статтею 183 ПКУ для реєстрації платників податку, шляхом внесення відповідного запису до реєстру платників податку.

Порядок проведення процедур перереєстрації визначено розділом IV Положення № 1130, згідно з якими для перереєстрації платник ПДВ подає до контролюючого органу, в якому перебуває на обліку, додаткову реєстраційну заяву за формою №1-ПДВ з позначкою «Перереєстрація» протягом 10 робочих днів, що настають за днем, коли змінилися дані про платника податку або виникли інші підстави для перереєстрації.

У разі перереєстрації платника ПДВ на підставі заяви за формою № 1-ПДВ з позначкою «Перереєстрація» дата реєстрації платником ПДВ та ІПН платника ПДВ не змінюються.

Якщо особа, утворена шляхом перетворення, не подала у встановлений строк заяви для перереєстрації, її реєстрація платником податку анулюється відповідно до статті 184 ПКУ (абзац шостий пункту 183.15 статті 183 ПКУ).

Питання 3: Чи зобов'язане приватне підприємство подати останню податкову декларацію з ПДВ за звітний період, у якому проведено державну реєстрацію його припинення в результаті перетворення?

Відповідь: Відповідно до пунктів 48.3 та 48.4 статті 48 ПКУ податкова декларація, повинна містити обов'язкові реквізити, зокрема, звітний

(податковий) період, за який подається податкова декларація, повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків згідно з реєстраційними документами, а також ІПН згідно з даними реєстру платників ПДВ (далі – Реєстр) за звітний (податковий) період.

Пунктом 202.1 статті 202 ПКУ визначено, що звітним (податковим) періодом є один календарний місяць з урахуванням таких особливостей:

а) якщо особа реєструється як платник податку з іншого дня, ніж перший день календарного місяця, першим звітним (податковим) періодом є період, який розпочинається від дня такої реєстрації та закінчується останнім днем першого повного календарного місяця;

б) якщо податкова реєстрація особи анулюється в інший день, ніж останній день календарного місяця, то останнім звітним (податковим) періодом є період, який розпочинається з першого дня такого місяця та закінчується днем такого анулювання.

Особа є зареєстрованою платником ПДВ з відповідної дати реєстрації, внесеної до Реєстру. Особі, яка реєструється як платник ПДВ, присвоюється ІПН, який зберігається за платником ПДВ до моменту анулювання реєстрації платника ПДВ. Реєстрація платника ПДВ є анульованою з дати виключення цього платника ПДВ з Реєстру згідно з розділом V Положення № 1130 (пункт 1.6 розділу I, пункт 3.1 розділу III Положення № 1130).

У разі перереєстрації дата реєстрації платником ПДВ не змінюється (пункт 4.2 розділу IV Положення № 1130).

Отже, у разі перетворення юридичної особи – платника ПДВ, за умови дотримання вимог порядку перереєстрації платника ПДВ, визначених пунктом 183.15 статті 183 ПКУ та розділом IV Положення № 1130, дата реєстрації платником ПДВ та ІПН такого платника ПДВ не змінюються, відповідно звітним (податковим) періодом для такого платника є календарний місяць, який включає період з першого по останній день (включно) такого місяця. При цьому у декларації, що подається за звітний (податковий) період в якому здійснено перетворення, у полі 03 «Платник» зазначається повне найменування згідно з реєстраційними документами такого платника на момент подання декларації (тобто нове найменування), а у полі «Відмітка про подання за останній звітний (податковий) період у разі анулювання реєстрації платником податку» відмітка не проставляється.

Питання 4: Чи виникає у приватного підприємства обов'язок щодо нарахування податкових зобов'язань з ПДВ відповідно до пункту 184.7 статті 184 ПКУ?

Відповідь: Відповідно до пункту 184.7 статті 184 ПКУ якщо товари/послуги, необоротні активи, суми податку по яких були включені до складу податкового кредиту, не були використані в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності, такий платник податку в останньому звітному (податковому) періоді не пізніше дати анулювання його реєстрації як платника податку зобов'язаний визначити податкові зобов'язання по таких товарах/послугах, необоротних активах виходячи із звичайної ціни відповідних

товарів/послуг чи необоротних активів, крім випадків анулювання реєстрації як платника податку внаслідок реорганізації платника податку шляхом приєднання, злиття, перетворення, поділу та виділення відповідно до закону.

Отже, у разі перетворення юридичної особи – платника ПДВ, за умови дотримання ним вимог порядку перереєстрації платника ПДВ, визначених пунктом 183.15 статті 183 ПКУ та розділом IV Положення № 1130, реєстрація платником ПДВ не змінюється (не анулюється), тому підстави для нарахування податкових зобов'язань згідно з пунктом 184.7 статті 184 ПКУ (за умови використання таких товарів/послуг в оподатковуваних операціях) у платника відсутні.

Питання 5: Чи підлягає закриттю електронний рахунок у системі електронного адміністрування ПДВ приватного підприємства після його перетворення у ТОВ?

Питання 6: Чи підлягає перенесенню до ТОВ сума реєстраційного ліміту, сформована у приватного підприємства до завершення його реорганізації?

Відповідь на питання 5 та 6: Правові основи функціонування системи електронного адміністрування ПДВ (далі – СЕА ПДВ) регулюються статтею 200¹ В ПКУ та регламентуються Порядком електронного адміністрування податку на додану вартість, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 569 (далі – Порядок № 569).

Рахунок у СЕА ПДВ (далі – електронний рахунок) відкривається платнику ПДВ та закривається у разі анулювання його реєстрації платника ПДВ (пункти 5 та 7 Порядку № 569).

Платники ПДВ мають право зареєструвати податкові накладні та/або розрахунки коригування в ЄРПН на суму податку (Σ Накл), обчислену за формулою, встановленою пунктом 200^{1.3} статті 200¹ ПКУ та пунктом 9 Порядку № 569 (далі – реєстраційна сума). Обрахунок реєстраційної суми, а також складових формули, на підставі якої визначається така сума, здійснюється автоматично.

Згідно з пунктом 4.2 розділу IV Положення № 1130 у разі перереєстрації дата реєстрації платником ПДВ не змінюється.

Отже, у разі перетворення юридичної особи – платника ПДВ, за умови дотримання ним вимог порядку перереєстрації платника ПДВ, визначених пунктом 183.15 статті 183 ПКУ та розділом IV Положення № 1130, електронний рахунок такого платника ПДВ та його показники у СЕА ПДВ не змінюються.

Питання 7: Чи необхідно у зв'язку з перетворенням заповнювати відповідні таблиці додатка Д2 до податкової декларації з ПДВ (далі – декларація), зокрема таблицю 2 приватним підприємством та таблицю 3 товариством з обмеженою відповідальністю?

Відповідь: Відповідно до пункту 198.7 статті 198 ПКУ сума від'ємного значення, що підлягає включенню до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду платника, що реорганізується шляхом приєднання, злиття, перетворення, – підлягає перенесенню до складу

податкового кредиту правонаступника у наступному періоді після підписання передавального акта відповідно до законодавства.

Таке перенесення здійснюється в разі, якщо сума від'ємного значення, що підлягає включенню до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду платника, що реорганізується, підтверджена документальною перевіркою контролюючого органу.

Форма та порядок заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28.01.2016 № 21, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 29.01.2016 за № 159/28289, зі змінами (далі – Порядок № 21).

Згідно з пунктом 13 розділу III Порядку № 21 за наявності у платника податку, який реорганізується, суми від'ємного значення, що підлягає включенню до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду, вказаний платник податку має право подати заяву про перенесення такої суми від'ємного значення до складу податкового кредиту правонаступника (таблиця 2 додатка 2 (Д2)). Така заява подається у складі декларації за останній (звітний) період реєстрації платником податку.

У разі підтвердження контролюючим органом за результатами документальної перевірки сум від'ємного значення правонаступник реорганізованого платника податку подає у складі декларації за звітні (податкові) періоди після такого підтвердження заяву про перенесення суми від'ємного значення реорганізованого платника податку до складу податкового кредиту звітного (податкового) періоду (таблиця 3 додатка 2 (Д2)).

При цьому, узгоджена за результатами документальної перевірки контролюючого органу сума від'ємного значення реорганізованого платника податку, що переноситься до податкового кредиту правонаступника (за умови подання таким правонаступником заяви (таблиця 3 додатка 2 (Д2)) у складі декларації за звітний (податковий) період), на який припадає день узгодження, враховуючи процедури адміністративного оскарження відповідно до статті 56 розділу II Кодексу, вказується у рядку 16.3 декларації (підпункт 5 пункту 4 розділу V Порядку № 21).

Враховуючи викладене, для перенесення суми від'ємного значення з ПДВ до свого правонаступника платнику ПДВ, що реорганізується, необхідно вказати таку суму в рядку 21 декларації та заповнити таблицю 2 додатка 2 (Д2) цієї декларації.

Платник податку, що є правонаступником заповнює таблицю 3 додатка 2 (Д2) «Заява платника податку, що є правонаступником платника податку, якого реорганізовано (подається у складі податкової декларації після узгодження суми від'ємного значення за результатами документальної перевірки контролюючим органом)».